

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, POŠTARSKA ULICA 1. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izbija vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inostranstvo 10 L.

IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: IZDAVATELJ
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Battaglia aerea nel cielo di Malta

22 aerei nemici abbattuti in duri combattimenti, altri due nei pressi di Crotone

Il Quartier generale delle Forze Armate comunica in data di 5 settembre il seguente bollettino di guerra n. 458:

Formazioni di caccia della R. Aeronautica in missione operativa nel cielo di Malta e del canale hanno ieri impegnato con la bravura e l'ardimento consueti, in duri e succeduti combattimenti notevoli forze da caccia avversarie e 22 apparecchi nemici sono stati abbattuti e numerosi altri efficacemente mitragliati e danneggiati. Tre nostri aerei non hanno fatto ritorno alle basi: molti altri sono rientrati con danni e con equipaggi feriti a bordo.

In queste azioni si sono distinti in modo particolare i reparti comandati dagli ufficiali piloti: Ten. Col. Carlo Romagnoli,

eroicamente comportatosi alla testa del proprio gruppo e mancato all'appello, maggiore Francesco Beccaria, capitani Valentino Festa e Franco Lucchini.

Nella notte scorsa la base aerea di Micalba (Malta) è stata nuovamente attaccata da nostri bombardieri.

Aeroplani nemici hanno compiuto incursioni sulla zona di Catania e 4 bombardieri su Crotone: lievi danni, la difesa C A di Crotone ha abbattuto due Bristol Blenheim. Uno di essi è precipitato nel porto. Tre uomini dell'equipaggio sono stati trovati morti tra i rottami.

Nell'Africa Settentrionale, sul fronte di Tobruk, tentativi di attacco di reparti britannici sono stati rintuzzati dalle nostre

truppe appoggiate da carri armati e dal fuoco d'artiglieria.

L'aviazione dell'Asse ha bombardato apprestamenti ed opere a Marsa Matruch e colonne di automezzi nemici nella zona di Giarabub.

Nell'Africa Orientale azioni aeree avversarie contro Uolcheit hanno causato soltanto alcune perdite tra la popolazione indigena.

Nostri reparti del settore di Cuquabert hanno sorpreso e disperso con perdite elementi nemici i quali hanno lasciato nelle nostre mani armi e quadrupedi carichi di vettovagliamento.

Letalska bitka nad Malto

V srditih spopadih je bilo sestreljenih 22 sovražnih letal, nadaljnji dve pa nad Crotoneom

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 5. septembra naslednje vojno poročilo št. 458:

Oddelki letalstva, poslani nad Malto in nad morskimi ozidji, so večeraj z znanim junaštvom in odvažnostjo prisilili k težkim zaporednim letalskim bojem znatne sile sovražnih lovcev in so pri tem sestrelili 22 sovražnih letal, mnogo drugih pa so uspešno obstreljevali s strojnimi in poskodovali. Tri naša letala se niso vrnila na svoja izhodišča; mnogo drugih se je vrnilo s poškodbami in s ranjenimi na krovu. V teh akcijah so se posebno odlikovali oddelki pod poveljstvom častnikov pilotov podpolkovnika Carla Romagnolija, ki je junaško vodil svojo skupino in se ni vrnil iz boja, majorja Francesca Beccaria, ki je kapetanov Valentina Festa in Franca Lucchinija.

Preteklo noč so naši bombniki zopet napadli letalsko oporišče Mikabo na Malto, dočim so sovražni letalci izvršili polet nad Katanijo, štirje bombniki pa nad Crotone. Povzročena je bila manjša škoda. Protiletalska obramba v Crotoneju je sestrelila dve letali vrste Bristol-Blenheim. Eno izmed njih se je zrušilo v luki. Tri člane posadke so našli mrtve med razbitinami.

V Severni Afriki so na tobruški fronti naše čete s pomočjo bojnih voz in topniškega ognja v samem početku natirale napad britanskih čet. Letalstvo oziroma bombardirale naprave v Marsa Matruch ter sovražne avtomobilske kolone pri Džarabub.

V Vzhodni Afriki so sovražna letalska podjetja proti Uolcheitu povzročila le nekoliko izgub med domačini.

Naši oddelki v odseku Kufkuberta so presenečili in razpršili s velikimi izgubami sovražne skupine, ki so pustile v rokah naših čet orožje in živino, nastorjeno s živili.

Podrobnosti o sijajnih letalskih zmagah

Rim, 6. sept. a. Uspehi, ki so jih dosegla italijanska letalska letala v večerajšnjih spopadih na osrednjem Sredozemskem morju v borbi proti protiplovnim letalskim silam, ki so izredno velikega pomena glede na izgube, ki so bile prizadete na eni kakor drugi strani. Razmerje med njimi je 7:1. To razmerje jasno dokazuje sposobnost italijanskih lovcev, njihov visoki borbeni duh in njihovo tehnično premoč. V dveh samih letalskih spopadih, do katerih je prišlo nad Sicilijskim kanalom, so italijanski lovci sestrelili najprej 3 sovražna letala tipa Spitfire in Hurricane, pozneje pa še 17 drugih letal.

Prva bitka se je razvila v jutrnjih urah blizu Malte, okrog 12 km daleč od sovražnih oporišč med skupino letal, ki so se vračala z izvidniškega in napadalnega poleta z otoka in skupino sovražnih lovcev, ki jih je bilo skoraj še enkrat toliko in ki so prešli v napad z višine. V tej bitki so bila tri sovražna letala sestreljena, dve pa sta bili zadeti v bencinske tanke in sta eksplodirali.

Popoldne je večja formacija sovražnih letal napadla neko reševalno letalo, ki je bilo jasno označeno z rdečim križem in je iskalo brodolomce južno od Rta Passera. Glede na to, da je bila pred kratkim torpedirana bolniška ladja »California« in da so angleška letala ponovno napadla reševalna letala ter je neki višji oficir angleških letalskih sil prav te dni izjavil, da bi bila sleherni obzornost angleških pilotov znamenje lažnega sentimentalizma, so v bližini italijanskega letala krožila letalska letala, ki so se takoj pogrnali proti sovražni formaciji. Angleško letalstvo je utrpelo izgube, kakršnih še zdaleč ni nad Sredozemskim morjem. Italijanska letala so bila nad angleškimi in so takoj povzročila pravo zmešnjavo v angleški skupini. Sovražnik se je moral s vse naglico umakniti. V kratki borbi je bilo 17 Spitfireov in Hurricaneov sestreljenih.

Iz teh spopadov se tri naša letala niso vrnila. Operacije so se zaključile v nočnih urah z novim napadom na letališče v Mikabi, na katero so bombniki odvrli večje število bomb srednjega in manjšega kalibra ter so tako v luki kakor okrog letališča učinkovito razdeljali vrsto naprav.

Bombe na Tobruk

Berlin, 6. sept. s. V Severni Afriki so nemški bombniki 4. septembra trikrat za-



Fronte orientale: Il Duce e il Führer incontrano colonne motorizzate del Corpo di spedizione italiano
Vzhodna fronta: Duce in Hitler srečujeta motorizirane oddelke italijanskega ekspedicijskega zbora

poredoma hudo bombardirali sovražne postojanke, taborišča in skladišča živil v obkoljenem Tobruku. Letala so se spustila

tudi nisko nad sovražno področje ter so s strojnimi obstreljevala zbirajoče se čete.

Ducejeve nemške studije

Rim, 6. sept. a. »Berliner Monatshefte« razpravljajo v daljšem članku grofa Gotheja o poslednji Uhligovi knjigi, ki jo je izdala Fischerjeva založba v Jeni in ki se nanaša na Mussolinijeve nemške studije. Avtor, pravi revija, je prvič, če se izvzame delo Jurija Sorella, jasno pokazal, da nobena tuja kultura ni v toliki meri vplivala na razvoj Ducejeve osebnosti in delovanja kakor nemška. Treba je omeniti le Goetheja, čigar delo je Duce poveljeval v nekem svojem govoru 3. aprila 1932. Schillerja, Klopstocka, Fichteja, Hegla, Schopenhauera, Stirnerja, Seidla, Platona in Nietzscheja, ki jih Mussolini vse dobro pozna, pa si je mogoče ustvariti jasno sliko, kako načelnik vlade fašistične Italije široko pozna nemško kulturo. Kdor je Duceja slišal govoriti po nemško množic, ki se je zbrala, da ga pozdravi kot Hitlerjevega prijatelja, se je lahko prepričal, kako zelo se je Duce posvetil tudi učenju nemškega jezika, ki se ga je lotil že za časa svojega bivanja v Švici leta 1902, a še posebno od leta 1908 dalje. Posebnega pomena je bilo, da je Duce proučil Platenovo »Sredozemsko nemščino«. Mussolinijeva članka »Platen in Italija« in »August von Platen, veliki prijatelj Italije« sta kakor beleži Uhlig v svoji knjigi, sad njegovega patriotizma, ker je Duce po besedah nemškega pesnika v teh dveh člankih poveljeval svojo lastno domovino. Duce je napisal tudi študiji »Ženske osebnosti v Schillerjevem Viljem Tellu« in »Klopstockova poezija v letih 1789-1795«. V tej poslednji študiji, ki jo je posvetil predvsem revolucionarni pesnik, ki se je približeval duhovni fik Mussolinija-vzgojitelja duši nemškega vzgojitelja pesnika, ki je bil ves prežet z velikim patriotizmom in revolucionarnim duhom.

Poslovilna brzojavka dr. Göbbelsa Duceju

Rim, 6. sept. s. Duce je prejel od nemškega propagandnega ministra naslednjo brzojavko:

Duceju fašistične Italije Benitu Mussoliniju, Rim. — Ob mojem povratku s tridnevne obiske v Benetkah, ko sem gojil in poglubil v razgovorih z vašim ministrom za ljudsko kulturo Aleksandrom Favolinijem duhovne in kulturne vezi obeh sil oziroma, Duce, izraziti vam najudanejšo pozdravo in čustva udanosti do

vas, kakor tudi občudovanja velikega dela, ki ste ga dovršili za italijanski narod in ga še vedno opravljate v vedno večji meri. — Dr. Göbbels

Nastopna avdijenca madžarskega poslanika

Rim, 6. sept. a. Madžarski poslanik v Rimu je bil večeraj v nastopni avdijenci pri Nj. Vel. kralju in cesarju. Predložil mu je svojo poveljna pisma. Nato je bil v Pantheonu, kjer se je poklonil na grob prvih italijanskih vladarjev in položil na nje velike lovčeve vence. Poslanika de Marjassya so spremljali člani poslanstva in funkcionarji italijanskega zunanjega ministrstva. Poslanik je bil tudi pred spomenikom Neznanega vojaka in padlih fašistov na Campidoglio.

Raport Tajnika Stranke

Rim, 6. sept. a. Dne 7. sept. 1941-XIX bo ob 9. Tajnik Stranke raportiral v Filiju v aeronavtičnem kolegiju »Gli Bruno Mussolini« generalnim podpoveljnikom Gila in zveznim tajnikom GUPA.

Poštni promet med Bolgarijo in Albanijo

Sofija, 6. sept. s. Na osnovi poganjanj, ki sta jih vodila te dni v Ohridu bolgarski prometnik minister Geranov in generalni direktor albanske pošte in brzojavne službe inž. Narani, se je pripravila konvencija o pošto-brzojavnem prometu med obema sedama. Poštni promet se bo v bodoče med Bolgarijo in Albanijo razvijal v smerih Kačane-Skopje-Tetovo in Resen-Korča. Telefonske zveze se bodo vzpostavile na progi Skopje-Tetovo-Debar-Tirana. Preko Albanije bo mogoča v bodoče tudi zveza med Bolgarijo in Italijo. Brzojavke se bodo pošiljale lahko tudi po brzojavni progi Skopje-Tetovo-Bitol-Korča. Bolgarski listi poročajo obširno o tem sporazumu in naglašajo njegov pomen za brzo pošto, brzojavno in telefonsko zvezo med Bolgarijo, Rumunijo in Italijo.

Poskušeni napad na Berlin

Berlin, 6. sept. s. V noči na 3. september sta skušala dva sovjetska bombnika napasti Berlin. En bombnik je sestrelilo protiletalsko topništvo. O odvrenih bombah ni vesti.

Italijanski ekspedicijski zbor v prvi bojni črti

Vse zastavljene naloge je izvršil točno in odlično ter se odlikuje po veliki borbenosti in gibčnosti

Z vzhodnega bojišča, 6. sept. s. Ze nekaj dni so italijanske čete na vzhodnem bojišču spet na pohodu. Pot je bila dolga več st. kilometrov. Okoliščine, v katerih se je ta pohod izvedel, so bile izredno težavne. Na cestah je stanje tako, da si ga ni mogoče predstavljati. Na njih je vse polno lijakov in ogromno prahu, kadar je vreme lepo, in strašno blato, če le malo dežuje. Pot je bila sprito tega dolga, naporna in težavna. Ukrajinska planjava pričinja polagoma valovit. Kljub temu se je pohod velikega oddelka italijanskega ekspedicijskega zbora dovršil v popolnem redu in z brzino, kolikršna je bila sprito terenskih težav in stalno neugodnega vremena sploh mogoča.

Tako sta se zaključili prvi dve fazi pohoda italijanskega ekspedicijskega zbora proti Rusiji nad vse sijajno. V prvi so italijanski vojaki z uspehom sodelovali pri izvojevanju postojank ob Bugu. To je omogočilo pozneje brzo izvojevanje področja okrog Nikolajeva in Odese. Pri drugi je šlo za naglo koncentracijo italijanskih sil, ki so se takoj angažirale v novi zelo važni nalogi. Sprito elastičnosti oddelkov in odločnosti, s katero je ravnalo njihovo poveljstvo, je bilo mogoče, da so čete že nekaj ur po koncentraciji posegale v borbo v prvi črti. Posebni oddelki so bili tudi specialno opremljeni za borbo na najširših frontnih odsekih, kjer je potrebna skrajna

okretnost, vojska izkušnja in močan napadalni duh. Te čete sedaj sprito svojih posebnih značilnosti izpopolnjujejo in označujejo neko nemško formacijo, ki s svojimi mogočnimi vojnimi sredstvi tre sleherni sovražni odpor in se prebija skozi sovražne črte ter omogoča tako prodiranje ostalim oddelkom na obeh bokih.

Italijanski ekspedicijski zbor je tudi sam dovršil eno takih operacij, ki je v polni meri uspešna. Neki večji oddelk je prejel nalogo, da se zažene proti sovražniku z vsemi svojimi specialnimi vojnimi pripravami in ga toliko zaposlja, da ne bo mogel zadržati sosednjega nemškega oddelka pri izvedbi njegove naloge. Pri tej operaciji so bili doseženi sijajni rezultati tako, da je prišlo italijansko-nemško sodelovanje do popolne veljave. V borbo niso posegli le oddelki italijanske pehote, marveč tudi znatne sile topništva in inženjerskih čet. Vsi cilji, ki jih je določilo poveljstvo, so bili doseženi. Sovražnik se je branil z mnogo volje, a je bil nazadnje prisiljen popustiti in se umakniti pred kombiniranimi akcijami napadalcev.

Italijanski ekspedicijski zbor je sedaj popolnoma zbran in razvrščen v borbi proti sovražniku. Vsi oddelki so s svojimi poveljstvi v prvi bojni črti. Vsi so prežeti z voljo, da bi zmagali. Na svojem odseku so takoj uveljavili svojo silo in svojo učinkovito napadalno taktiko.

Leningrad v ognju nemških topov

Nemške čete izvajajo vedno večji pritisk in sistematično prodirajo proti bivši ruski prestolnici

Na Hitlerjevega glavnega stana, 5. sept. Nemško vrhovno vojni poveljstvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti uspešne bojne operacije. Obkoljevanje Leningrada se nadaljuje. Mesto samo je že pod ognjem nemškega težkega topništva. Estonska je očiščena sovražnika.

Berlin, 6. sept. s. Borba na področju okrog Leningrada je izredno srdita. Operativci so jo obeležili za titansko. Nemške sile izvajajo zmerom večji pritisk na sovražne postojanke. Silno deževje je spreminilo polja in ceste v morje blata, po katerem se nemški pohod nadaljuje nezadržno. Nemške letalske sile podpirajo oddelke na kopnem. Sredi labirinta prekopov, rek, jezer in močvirij je maršal Vorosilov nakopil vse, kar je mogel zbrati, vso svojo vojsko in vse svoje orožje, da bi za vsako ceno zaustavil nemške kolone, ki od Narve, Kihiseppa in Lugov prodirajo v veliko leningrsko trdnjavo področje.

Kakor je znano, zavzema mesto položaj izredno velikega strateškega pomena. Obkroženo je od velikega sistema malih utrd, ki so jih zgradili deloma že v carski dobi, deloma v dobi boljševizma. V ta sistem utrd so investirali milijarde rubljev. Nemške kolone si s svojo metodično vztraj-

nostjo krčijo pot sredi med vsemi temi terenskimi ovirami in kljub srditemu odporu braniteljev. Nemške čete postopajo po taktično skrajno premišljenem načrtu, katerega končni cilji so znani le vrhovnemu poveljstvu, ki diktira sovražniku borbo.

Nemško vrhovno poveljstvo je skrajno rezervirano, kar se tiče poteka borbe, in povzroča tako mnogo vznemirjenja v Londonu, kjer sprito kaže informacije iz Moskve javno mnenje včasih zajame optimističen val, ki se pa na takojšnji umakne pesimizmu ob lakonskih ugotovitvah nemškega vrhovnega poveljstva.

Leningrad proglašen za vojno področje

Bern, 5. sept. s. Poročila iz Moskve pravijo, da je bil Leningrad proglašen za operacijsko področje in razdeljen v 24 odsekov, ki so bili poverjeni vojskarnim poveljstvom. Prebivalstvo je prejelo ročne granate, ki se jih bo posluževalo v primeru, ako bi se nemškim četam posrečilo prebiti utrbeni obroč. Delavci znanih železnar Putilova so prekinili delo in so bili vpisani v delavsko milico, ki je bila poslana v prve boje črte. Le majhno število delavcev še dela v nekaterih tovarnah za municijo.

Ogromne bitke tudi pri Smolensku

Stalin zahteva od ruskega naroda strašne krvne žrtve — Pomanjkanje vojnih potrebščin vedno bolj očitno

Berlin, 6. avg. s. Razen na področju pri Leningradu se razvijajo tudi na odseku pri Smolensku in Kijevu ogromne bitke, ki so največjega pomena, ker v njih propada vse, kar je Stalinu glede na ljudski in strojni material še na razpolago. Na fronti so se pojavili že stari ruski topovi iz let 1914-1917, kar dokazuje, da so spravili iz skladišč, kar je sploh v njih še bilo. Rusko poveljstvo je napelo vse svoje sile v nadi, da mu bo uspelo pridobiti na času in zavleči borbo do zime. Krvne žrtve, ki jih Stalin zahteva od ruskega naroda, so v resnici strašne. Množica ne ve kaj počne, ne ve, da je prevarana, kar se tiče stvarnega vojaškega položaja, kakor to jasno dokazujejo izjave ujetnikov.

London pa pripoveduje, da se je začela silna tekma med nemško vojsko in »generalom zimco«. Toda prav to tolačenje gigantke borbe v Rusiji je napačno. Nemški generalni štab ne preneha razvijati svoj taktični načrt, ki mu daje ruski odpor prvovrsten strateški značaj, kar se prav sprito tega odpora uničuje boljševiška vojaška sila.

Na Karelijski ožini

Helsinki, 6. sept. s. Zadnja sled, ki so jo pustile sovjetske tolpe v Viipuriu, so razen nepopisne nesnage po ulicah in v hišah, med katero se vidi velike izstradane in podivjane mačke, številne bombe, ki so naknadno eksplodirale in katerih žrtve so bile na srečo samo podgane, ki so skoraj tako velike kakor mačke. Človeških žrtv ni bilo, ker so Sovjeti popolnoma izpraznili mesto in ker je finko poveljstvo predvidelo nelojalno postopanje te vrste in je odredilo potrebne varnostne ukrepe. Specialni odredi odstranjujejo skrite mine. Vsa čas pretrse mesto eksplozija in spet

se poruši katera izmed hiš, ki so toliko trpele v dveh vojnah. Nič pa ne moti vedri in navdušeni ponos preskušene prebivalstva celotnega področja, ki se je priključilo s svojimi občinskimi upravami na čelu nujnim delom obnavljanja. Sovjetski poraz je bil tako nenaden po hudih udarcih Mannerheimovih čet, da so Rusi proti svoji navadi pustili na ozemlju, kjer je bil takoj zvan Viipurijski žep, gomile trupel. Mrtvece pokopujejo oddelki finskih vojakov. V vzhodnem pasu Karelske ožine so bili med Sakkolo in Raasilijem oddelki Sovjetov hitro izsledeni in umikeni. Ožina je zdaj popolnoma očiščena sovražnika.

Ob dolnjem Dnepru

Budimpešta, 6. sept. s. Madžarske čete so skupno z zavezniškimi po hudih bojih dosegle nadaljnje važne sovražne postojanke. Kakor kažejo poročila iz madžarskega glavnega stana, prodirajo ob dolnjem Dnepru nezadržno dalje. Sovražnik je sprito svojega odpora utrpel krvave izgube. Spopadi topništva, ki so bili v zadnjih dneh zelo hudi, so pričeli sprito učinkovitega madžarskega streljanja in hudih nemških in madžarskih napadov na sovražne postojanke, ponehavati. Madžarski bombniki so v zadnjih 24 urah odvrli na tisoče ton bomb na sovražne zbirajoče se čete in na njihovo neposredno zaledje. Madžarsko protiletalsko topništvo je v četrtek sestrelilo tri ruske bombnike.

Sovražnosti v Iranu

Kabul, 2. sept. s. Iz Teherana poročajo, da sta se dva častnika iranskega letalstva uprla ukazom o ustavitvi sovražnosti ter sta sestrelila na poveljnika iranskih letalskih čet, ki je bil ubit.

Proglas maršala Antonescu

ob prvi obletnici njegovega režima v Rumuniji

Bukarešta, 6. sept. s. Maršal Antonescu je leto dni upravlja rumunsko državo. Ob tej priložnosti je izdal proglas, v katerem pravi med drugim:

6. septembra 1940 sem prevzel skrb za usodo naroda, ki je bil v popolnem razsulu. Morala Rumunov je propadala. Državne finance so bile katastrofalne. Na vseh področjih sta zavladali desorganizacija in potrtost. Vojska je bila ponižana, ker je morala brez borbe odstopiti rumunsko ozemlje sovražniku. Takšno je bilo tedanje stanje. Le moje zaupanje v moralne sile naroda me je podpiralo ob tedanji težki uri in upr me se na ponos Rumunov ter sem vas poklical, da daste domovini vse, kar je premogla vaša duša: vero, delo in žrtve za kralja in za narod. Opirajoč se na te nove sile naroda, sam lahko pričel ustvarjati in to usodo rumunske državi. Rumunija se je iskreno zvezala z Nemčijo, Italijo in Japonsko. To je edino lahko pomirilo narod in ga obranilo boljševo vodo. To sem dejal že takrat, ko smo sklenili to zavez-

ništvo na osnovi pravice in izjavil sem, da je naš narod pridobil iskrene prijatelje, na katere je lahko računal v ugodnih kakor v težkih prilikah. V letu, ki je poteklo, ste se o tem lahko prepričali. Skupno s zavezniki smo si pridobili nazaj naše vzhodne dežele in jih osvobodili komunistov.

V proglasu pravi maršal Antonescu dalje, da bo država organizirana na stanovski osnovi. Delavstvo bo organizirano v okviru novega nacionalnega duha in zagotovljena mu bo nova delovna disciplina, pa tudi socialna zaščita. Profesionalisti se bodo uvrstili v korporacije in tehnične organizacije. Ustvarila se bo hijerarhijska državna prava in uredili se bodo vodilni razredi v državi. Kmečki razred bo podpiran in gospodarsko ter socialno dvignjen z novimi pravnimi in socialnimi ustanovami.

V svojem proglasu je maršal Antonescu nazadnje pozval vse Rumune, naj bodo složni v sedanjih zgodovinskih časih, ko gre za veličino in blagostanje Rumunije.

Nova razkritja o vohunskem delovanju ameriškega konzulata v Zagrebu

Zagreb, 6. sept. s. Zunanji minister je včeraj izročil hrvatskim in tujim novinarjem nove dokumente o delovanju ameriškega konzulata v Zagrebu. Med drugim so novinarji prejeli tudi zanimivo beleško ameriškega zastopnika. V njej pravi: Opozoriti moram, da mi je g. Rapp (angleški konzul) v času atentata na angleško čitalnico, do katerega je prišlo v preteklem februarju, sporočil, da je pripravil veliko množino razstreliv, s katerimi bi lahko razdejali vso palačo. Čitalnica je bila eno nadstropje nižja od angleškega konzulata. Ob isti priložnosti mi je g. Rapp izjavil, da ima prenosno radijsko postajo za pošiljanje vesti v London.

Glede na to je treba opozoriti, da je tajnostni atentat na angleški konzulat v Zagrebu očitno pripravil Intelligence Service, ki je menil, da bo na tak način kompromitiral hrvatski narodni pokret. Prav tak je bil tudi znani atentat v Carigradu, saj je znano, da so imeli angleški diplomati med svojo prtljago tudi razstrelivo.

Milijonska škoda zaradi poplav na Madžarskem

Budimpešta, 5. sept. s. Iz Transilvanije poročajo, da so priče vode, ki so se razlile iz posameznih rek in preplavile deželo, upadati. Škoda, ki jo je poplava povzročila, se ceni približno na 300 milijonov lir. Več sto poslopj se je porušilo. Število žrtev zaenkrat še ni ugotovljeno.

Il nuovo orario di servizio sulle linee di Dolenjsko

Alla mezzanotte del 9 al 10 settembre a. c. su tutte le linee della Dolenjska sarà attuato il nuovo orario di servizio. Da quell'ora in poi i treni viaggianti partiranno da Lubiana verso Karlovac alle ore 5.35, 7.51, 12.15, 17.25 e 21.15 e arriveranno a Lubiana da Karlovac alle ore: 6.42, 9.54, 15.44, 18.10 e 21.00. Da Lubiana a Kočevje partiranno alle ore: 5.20, 10.02, 14.35 e 19.33, da Kočevje a Lubiana arriveranno alle: 7.44, 13.30, 16.38 e 20.18.

Da Trebnje na Dol. verso Tržišče partiranno alle: 5.27, 9.50, 14.15 e 19.30, da Tržišče a Trebnje na Dol. arriveranno alle ore: 7.00, 13.50, 19.00 e 21.00. Da Novo mesto a Straža Toplice partiranno alle ore: 6.39, 10.20, 14.40, 17.44 e 19.50, da Straža Toplice a Novo mesto arriveranno alle: 7.25, 13.18, 15.45, 18.30 e 20.40.

I dati particolari delle partenze e arrivi risultano dagli orari murali, attaccati nelle stazioni.

Divieto di trasformare auto- vetture in piccoli autocarri

Poiché è stato rilevato che alcuni proprietari di autovetture, sogliono trasformare le medesime in autocarri di piccola portata, per continuare a farne uso di trasporto persone, eludendo in tale modo le disposizioni restrittive vigenti in materia di circolazione, con recente disposizione è stato fatto divieto di ammettere al collaudo autovetture trasformate come sopra.

Nomina della Commissione esaminatrice per i mastri muratori, carpentieri, scalpellini e fontanieri

L'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana, visto il disposto del § 399, capoverso 2 della legge industriale e dell'articolo 2 dell'ordinanza sugli esami per maestri muratori, carpentieri, scalpellini e fontanieri, sentita la Camera di commercio ed industria, accertato che la commissione esaminatrice per i mastri muratori, carpentieri, scalpellini e fontanieri, nominata con decreto 11 maggio 1937, VIII. No. 2827/2, ha esaurito il proprio mandato e deve essere rinnovata, decreta:

Art. 1. Sono chiamati a far parte della commissione esaminatrice per i mastri muratori, carpentieri, scalpellini e fontanieri i signori:

- 1) ing. Giuseppe Cernivec, consigliere superiore tecnico, presidente;
- 2) ing. Vincenzo Glanz, aggiunto superiore tecnico, vicepresidente;
- 3) ing. Stanislao Maček, aggiunto superiore tecnico, ing. Rodolfo Škof, professore della Scuola media tecnica, Giacomo Kalc e Giovanni Vizin, maestri muratori, Carlo Kavka, costruttore edile e mastro carpentiere, Giuseppe Kregar e Roberto Mihor, mastri carpentieri, Felice Toman e Luigi Jankovič, mastri scalpellini, e Miroslav Zupan, costruttore edile, tutti di Lubiana, componenti.

Art. 2. Il presente decreto è immediatamente esecutivo e sarà pubblicato nel Bollettino Ufficiale per la Provincia di Lubiana.

Lubiana, 25 agosto 1941-XIX.

L'Alto Commissario Emilio Graziosi

Umik siamskih čet iz obmejnega področja

Saigon, 6. sept. s. Siamska vlada je obvestila japonskega delegata v komisiji za določitev novih meja med Siamom in Francosko Indokino, da so bile siamske čete že popolnoma evakuirane iz področja, ki se bo v smislu mirovne pogodbe demilitariziralo.

Novi vozni red na dolenski železnici

Opolnoči med 9. in 10. septembrom t. l. stopi na vseh dolenskih progah v veljavo novi vozni red. Od tega časa dalje odhajajo potniški vlaki:

iz Ljubljane proti Karlovcu ob 5.35, 7.51, 12.15, 17.25 in 21.15, ter prihajajo v Ljubljano iz smeri Karlovca ob 6.42, 9.54, 15.44, 18.10 in 21.00;

iz Ljubljane v Kočevje odhajajo ob 5.20, 10.02, 14.35 in 19.33;

iz Kočevja v Ljubljano pa prihajajo ob 7.44, 13.30, 16.38 in 20.18.

iz Trebnje na Dol. proti Tržišču odhajajo ob 5.27, 9.50, 14.15 in 19.30;

iz Tržišča v Trebnje na Dol. pa prihajajo ob 7.00, 13.50, 19.00 in 21.00;

iz Novega mesta v Stražo-Toplice odhajajo ob 6.39, 10.20, 14.40, 17.44 in 19.50;

iz Straže-Toplice v Novo mesto pa prihajajo ob 7.25, 13.18, 15.45, 18.30 in 20.40.

Natančnejši podatki so razvidni iz stenskih vozniških redov na postajah.

Preurejanje avtomobilov v tovorna vozila prepovedano

Ljubljana, 5. septembra. Ker se je ugotovilo, da nekateri lastniki avtomobilskih vozil predelejuje v vozila majhne nosilnosti, da bi jih še nadalje uporabljali za prevoz oseb, ter na tak način izgrajevajo omejitvene navedbe glede vozil, se z najnovejšo naredbo prepoveduje dopuščati h kolavdaciji avtomobilov predelanih, kakor zgoraj povedano.

Izpitna komisija za zidarske, tesarske, kamnoseške in vod- njakarske mojstre

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino podstavi določbe § 39., odst. 2., ob. z. in čl. 2. uredb o izpitihi za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre, po zaslusanju Zbornice za trgovino in industrijo, po ugotovitvi, da je izpitna komisija za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre, imenovani z odredbo bivšega bana z dne 11. maja 1937, VIII. No. 2827-2, pri banski upravi, potekla poslovna doba in se mora obnoviti, odloča:

Člen 1. V izpitno komisijo za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre so imenovani za člane tile gospodje:

1. inž. Cernivec Josip, tehnični višji svetnik, za predsednika je komisije;
2. inž. Glanz Vinko, tehn. višji pristav, za namestnika predsednika;
3. inž. Maček Stanko, tehnični višji pristav, inž. Škof Rudolf, profesor tehn. srednje šole, Kalc Jakob in Vizin Ivan, zidarska mojstra, Kavka Karel, graditelj in tes. mojster, Kregar Josip in Mihor Robert, tesarska mojstra, Toman Feliks in Jankovič Alojzij, kamnoseška mojstra, in Zupan Miroslav, graditelj, vsi iz Ljubljane, za člane.

Poslovna doba komisije traja dve leti, nakar se more obnoviti.

Člen 2. Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 25. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Graziosi

Slov. planinsko društvo neumorno na delu

Društvo se je izkazalo doraslo tudi svojim novim nalogam

Ljubljana, 4. septembra. Naloga Slovenskega planinskega društva je bila vedno, da je ljudi zbliževalo z naravo, jim omogočalo, da so lahko uživali pokrajinske lepote neposredno, se krepili v prosti naravi telesno in živčno ter si plemenitili duha; združevalo je prijatelje narave v dobro organizirano družino, preskrbljeno v vsakem pogledu, da se je lahko posvečala planinstvu v vseh letnih časih, delala izlete in ture, ter se pri tem posluževala raznih prometnih olajšav in drugih udobnosti. Več desetletij dela je slonelo na tako trdnih temeljih, njegovi sadovi so bili tako bogati, da se je celo, kakor da se razvija vse samo od sebe, številni planinci se niso več zavedali, kako ogromno delo je opravljalo društvo. A ravno letos, ko se je delokrog društva znatno zožil ter se moral prilagoditi novim razmeram, se je najbolje pokazalo, da je SPD še polno civilizacijskih sil ter da je njegovo delovanje slej ko prej potrebno in koristno.

Planinstvo v Ljubljanski pokrajini. Ozemlje Ljubljanske pokrajine je sorazmerno s teritorijem bivše dravske banovine kot področje planinstva slabo razvito. To je razumljivo že zaradi tega, ker nima visokih planin, temveč le sredogorje. Zato je letos SPD prevzelo novo, zelo težko nalogo, da pozivi čim bolj zanimanje za naravne lepote v Ljubljanski pokrajini, predvsem za višje predele, odkrije nove izletniške poti, izboljša stare dostope, omogoči izletnikom lepe izlete pod čim ugodnejšimi pogoji in da pozivi tujstki, zlasti planinski promet čim bolj, kjer koli je mogoče.

Dve koči, pet podružnic. Ob izbruhu vojne je Slov. planinsko društvo imelo 31 podružnic. Imelo pa jih je enako kakor veliko večino svojih domov v drugih predelih bivše banovine. Zdaj šteje SPD 5 podružnic: Ljubljansko, novomeško, kočevsko, ribniško in črnomajsko. Prej je imelo skupno 68 domov in koč, zdaj ima pa dve koči, eno staro na Mirni gori in novo v Iški. Skromno kočo v Iški so že odplačali, kar je vsakakor zadovoljiv uspeh.

Organiziranje izletov. Kako spretno delavce ima SPD, se je letos posebno dobro izkazalo; društvo deluje z velikim uspehom v novih razmerah in uresničuje številne koristne pobude. Lep uspeh je zlasti pokazalo organiziranje izletov po Ljubljanski pokrajini. Društvo je priredilo več izletov po gorah in planotah notranjskega in dolenskega sredogorja, predvsem na krmsko pogorje. V lepem spominu so ostali izletnikom vsi izleti, kakor n. pr. na Mokrec, Kurešček, v Peki in Čerknico, na Kožljek in Padež itd. Vsi izleti so bili dobro obiskani. Marširali so bili vprav presenečeni nad naravnimi lepotami in zanimivostmi v teh predelih, čeprav jih je že prej nekoliko poznal. Priznal je, da res nismo znali ceniti pokrajinskih lepote in posebnosti notranjskega in dolenskega sveta.

Da bi bili izleti na nove izletniške po-

stojanke omogočeni čim večjemu številu izletnikov ter da bi ne bili zvezani s prevelikim trudom, je društvo tudi začelo iskati primerna zavetišča za izletnike. Tako je preskrbelo zavetišča s skromno okrepčevalnico na Padežu pri kmetu Debevcu. S Padeža nad Peklom je izhodišče na Vinji vrh. Uredili bodo zavetišče v Samotorici nad Vrzdencem pri Horjulu, od koder se nudi lep izlet na Kožljek, a tam je tudi izhodišče za druge zanimive izlete. Društvo si vneto prizadeva, da bi izletniki dobili vsaj skromna zavetišča na vsem Dolenskem, predvsem na najbližjih izletiščih v okolici Ljubljane, n. pr. na Golovcu, na Planinici nad Preserjem, v okolici Višnje gore itd.

Priznanje članstva. Čeprav je društvo izgubilo precej članstva, je še vedno tudi po številu članov močno šteje nad 3000 članov. Večina članov se zaveda težkega položaja društva in precej redno opravlja svoje dolžnosti. Tako tudi še precej redno plačujejo naročnino za Planinski vestnik, zato se društvo čuti dolžno, da ga izdaja dalje. Clanski prispevki in dohodki koč v Iški so edini dohodki društva, razen podpor. Visoki Komisar je pokazal vse razumevanje tudi za delovanje SPD in je zato poklonil društvu denarno podporo za ureditev poti in zavetišč za markacije in izdajo glasila.

Društvene publikacije. Posle bo zjutraj redno izhajal Planinski vestnik. Kmalu bosta izšli dve dvojni številki, 5. in 6. in 7. in 8. Ena izmed njih bo posvečena v celoti zgolj Ljubljanski pokrajini, s številnimi zemljepisnimi, imenoslovnimi in drugimi opisi zanimivih in lepih krajev, gora in tur. Že zdaj je pa treba opozoriti tudi na izdajo vodiča po Ljubljanski pokrajini; pripravila ga društveni tajnik dr. Evičev. V vodiču bodo opisani vsi glavni izleti in navedene markirane poti, označene manj znani pristopi itd. S to publikacijo bo društvo ustreglo tudi širšemu občinstvu, ne le svojemu članstvu. Razen tega pripravljajo tudi izdajo planinskega koledarja, ki bo vseboval 52 krasnih planinskih fotografij, za vsak teden po eno.

Priprave za zimsko sezono. Pripravljajo se že na zimsko sezono. Prejšnja leta so pozimi pospeševali zimsko turistiko in predvsem smučarstvo, prirejali tečaje in predavanja. Prvo predavanje bo najbrž že sredi oktobra, in sicer o Ljubljanski pokrajini. Zaslužio bo še tem večje zanimanje, ker ga bodo spremljali številne barvne slike naših pokrajinskih lepote. Pripravljenih ima že nad sto barvnih posnetkov. Prirejali bodo dalje smučarske izlete pod vodstvom in kakor navadno pred smučarsko sezono bo najbrž prirejen tudi tečaj za smučarsko telovadbo. Že ta kratek pregled dela in prizadevanj SPD kaže, kako pomembne naloge opravlja društvo, ki ni zgolj planinsko in ožjem pomenu besede, temveč eno naših najpomembnejših tujsko prometnih društev.

SPORT

Jutri popoldne na stadion ob Tyrševi cesti! Lahkoatletsko prvenstvo za moštva in poedince bo zaradi izenačenosti moči med Ilirijo in Planino nudilo lep sportni užitek

Ljubljana, 6. septembra. Kakor smo že včeraj poročali, bo v nedeljo z začetkom ob 17. in v ponedeljek z začetkom ob 16.30 na stadionu Planine na Tyrševi cesti letošnje lahkoatletsko prvenstvo Ljubljanske pokrajine za moštva in poedince. Po odločitvi Hermesa sicer to ne bo popolna revija naših trenutnih najboljših moči, vendar pa obeta prireditev zaradi močne medsebojne konkurence med Ilirijo in Planino lepe borbe v vseh disciplinah in s tem tudi največji užitek gledalcem.

Včeraj smo, predpostavljajoč, da se bo tekmovalnja udeležilo tudi moštvo Hermesa, pregledali kakšne izgleda imajo posamezni atleti v disciplinah tekov. Danes pa naj kot splošno obvestilo vsem, ki se bodo tekmovalnja udeležili kot gledalci, pokazemo, kdo ima največji izgledov za zmage v disciplinah metov in skokov na podlagi letošnje liste petorice najboljših.

Med skakalci v daljino letos odločno vodi skakalna vrsta Planine in je med njimi najboljši Bratož, ki je preskočil 6.30 m. Sledita mu za centimetre tesno Nabernik in Lončarič. Ni verjetno, da bi ti trije mladci, ki se šele razvijajo, zrušili sedanji slovenski rekord, ki ga je postavil že pred leti Primorjac Korče, ko je preskočil 6.64 m njihova izenačenost pa obeta zagrizeno borbo do zadnjega centimetra in sposobnosti.

Za skok v višino se zdi, da je nesporen favorit Ilirijan Milanović Preskočil je letos že 1.80 ter se s tem rezultatom močno približal slovenskemu rekord, ki ga ima Hermežan Bratož z 1.83. Prepričani smo, da je Milanović sposoben zrušiti tudi to znamenko in postaviti nov slovenski rekord. Glede ostalih je prav v tej disciplini težko napovedati kaj otipljivejšega.

V skoku ob palici je letos najboljši Hermežan Bratož, ki se je z rezultatom 3.40 že močno približal slovenskemu rekord, Ilirijana Zupančiča s 3.50. Zal pa ga jutri ne bomo videli na startu. Med ostalimi bosta najbrž najresnejša tekmeča Pribošek od Ilirije in Janež od Planine, ki sta oba letos že preskočila 3.30.

V troskoku dominirajo atleti Planine in je med njimi najboljši Nabernik, ki je letos preskočil 13.14, ter se za nekaj deset centimetrov približal slovenskemu rekordu, ki ga je postavil Smolej (13.56).

Med meti velja omeniti, da je v metu kladiva nesporen zmagovalac Stepišnik in pričakujemo od njega z zaupanjem najboljšo. Kot moštvo v tej disciplini edina Ilirija izkazuje vrsto res dobrih atletov.

Enako kakor v metu kladiva Ilirija, gospodarijo v metu kopja atleti Planine, v katerih vrsti pa ni več rekorderja Maurerja. Najboljša sta Rigler in Kraner, ki oba mečeta kopje okoli 50 m.

Pestra mešanica rezultatov in uspehov je v listi najboljših petorice v metu kroglice in metu diska. V metu kroglice vodi Ilirijan Zupančič, ki pa še precej zaostaja za Hladetovim slovenskim rekordom 13.56. Tekmeča mu bosta predvsem Merala od Planine in Stepišnik od Ilirije. V metu diska so pa med favoriti zelo izenačene moči, tako da je težko napovedati, kdo bo jutrišnji zmagovalac. Na podlagi liste najboljših petorice ima največ izgledov Ilirijan Dobovšek, ki je vrget letos disk 37.54 m. Slovenski rekord v metu diska ima inž. Stepišnik, z metom 42.74.

V tem kratkem pregledu, ki nikakor ni popoln, smo skušali podati najboljšo verjetnost. Ker je pa forma atletov odvisna od mnogih okoliščin, ni nikjer rečeno, da ne bomo doživeli presenečenj in želimo le, da bi bila ugodna. Vabimo vse prijatelje lahkoatletike, da podprejo naše marljive atlete in se jutri in popoldne v velikem številu udeležijo tekmovalnja.

Smerdu in Mairova

na turnirju v Salsomaggiore

V Salsomaggiore se je v sredo začel manjši teniški turnir, katerega sta se po prizadevanju zaupnika CONI za Ljubljansko pokrajino udeležila tudi naša znana teniška igralca Smerdu in Serneck-Mairova. Oba sta naletela že v drugem kolu na nadmočno konkurenco in izpadla. Smerdu se je v drugem kolu srečal v Taronijem in mu do konca nudil močan odpor. Taroni je zmagal s 7:5, 7:5. Serneck-Mairova pa je svoji nasprotnici Marrocovi nudila slabši odpor in je Marrocova zmagala z rezultatom 6:1, 6:2.

Haeggu so prepovedali nastopati

Kakor kaže, se okoli znamenitega švedskega svetovnega rekorderja Haegga razvija velik škandal, ki je močno podoben tistemu, ki ga je pred leti doživel slavni Nurmi. Na višku svojih moči je Gunder Haeggu imel do konca letošnje lahkoatletse sezone še mnogo načrtov, ko ga je sedaj nenadoma doletela startna prepoved,

ki jo je izrekla švedska lahkoatletika zveza. Vzroke za ta ukrep, ki je po vsem svetu vzbudil veliko pozornost, bodo švedski objasnili šele po zaključeni preiskavi.

V nekaj vrstah

Jutri bo hrvatska nogometna reprezentanca nastopila v Bratislavi proti Slovačkom. Hrvati so za to priložnost postavili naslednje moštvo: Glaser, Brozović, Dubac (vsi Gradjanski), Pukšec (Concordia), Jazbinšek, Lehner (oba Gradjanski), Beda (Concordia), Wölfl, Lešnik, Antolković (vsi Gradjanski) in Fink (Hašk).

V vrsti svetovnih metalcev kopja se vedno prevladujejo Finci. Najboljši med njimi so: Mikkola, 73.76 m. Nikkanen 73.72 m. in Järvinen 71.10. Med kladivarji pa prevladujejo Nemci, katerih zastopniki so se uvrstili na štiri prva najboljša mesta: Storch 57.48 m, Blask 55.71 m, Lutz 55.34 m. in olimpijski zmagovalac Karel Hein 54.28 m. Letošnji najboljši rezultat v troskoku je dosegel na nedavni prireditvi v Stockholmu šved Johnsson, ki je preskočil 15.37 m.

V maratonskem teku za prvenstvo Švice, ki je bilo v Ženevi, je zmagal Adolf Aberol iz Curiha, ki je pretekel 42.2 km v času 2:52.44.

Na mitingu v Budimpešti je Georg Biro postavil nov madžarski rekord v metu kladiva. Vrgel je kladivo 51.29 m.

Boleznica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 6. septembra: Zaharija

JUTRI: Nedelja, 7. septembra: Regina

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Mati

KINO SLOGA: Zadnji model

KINO UNION: Kapitan Furia

KINO MOSTE: Junaška krila in Simfonia Hollywooda

PIRETIOTI V NEDELJO

Linematografi nespremenjeno

Veseli teater ob 16. v Delavski zbornici

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Piccoli, Tyrševa

cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62 in

Gartus, Moste — Zaloška cesta 47

MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO

bo opravljal od sobote ob 20 do po

nedeljka do 8 mestni zdravnik dr. Ivan

Logar, Ulica 29. oktobra 7, telefon

št. 41-52.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob pol 2. uri.

Sobota 6. septembra: Nenavaden človek.

Izven. Znižane cene.

Nedelja 7. septembra: zaprto.

»Nenavaden človek« je tragikomedija

Gena Senedici, v kateri je predstavljen

dramatik gledalec resničnega poštenjaka

v nasprotju s sumljivo in zlagano dobrodel-

nostjo, ki koristi sama sebi, pokazal je

značaj dobrodušnega, zaupljivega poštenjaka

starega kova v okolju sodobnih ljudi,

ki jih je pokvarila današnje nemoralno

gledanje na svet. Aktualna zgodba bo našla

zadovoljno občinstvo, ki ljubi gladek in

hiter potek dejanja, zanimive preobrate in

z življenjsko vernostjo podane prizore. De-

lo je posloven in zrežiral J. Kovič, ki bo

igral tudi glavno moško vlogo.

ŠAH

Turnir za vzhodno švicaško prvenstvo.

V Curihu so zaključili turnir za vzhodno

švicaško prvenstvo, o katerega prvem de-

lu, ki se je vršil v Walzenhausen, smo

že poročali. Omenili smo tedaj, da je so-

delovalo v izločilnih tekmovalnih 24 šah-

DNEVNE VESTI

— Ducejeva nagrada za dvojčke. Tržaški Prefekt je iz zaklada, ki ga je določil Duce, podelil zakoncem Massarin iz Tržica nagrado 800 lit. za rojstvo dvojčkov; 700 lit. nagrade pa sta prejela za dvojčke zakonca Portelli s Turjaka.

— Hrvatsko-italijansko kulturno društvo. Hrvatsko časopisje poroča, da bo Društvo prijateljev italijanske knjige sprejeto v Hrvatsko-italijansko kulturno društvo. Njegovi smotri bodo, poglobiti čim bolj kulturne stike med Italijo in Hrvatsko na vseh poljih kulturnega in kulturno-gospodarskega življenja.

— Gibanje prebivalstva. 3. septembra je bilo v milanski občini: 68 rojenih, 25 mrtvih, 34 porok; v videnski občini: 2 rojena, 3 mrtvi, ena poroka; v gorški občini: 4 rojeni, noben mrtve, ena poroka. V krminski občini je bilo v drugi polovici avgusta: 12 rojenih. Umrli so: Egidij Dajta, star 20 let, Josipina Mavrenčič, stara 66 let, Franc Marin, star 74 let, Ivan Battista, star 61 let, akademski slikar in Beatrice Trost, stara 76 let. V tem času sta bili sklenjeni dve poroki. V koprski občini se je v avgustu rodilo 5 ljudi; umrli ni nobeden; štiri pari pa so stopili pred oltar.

— Četvorčje je rodilo. V občini Licata v bližini Palermo je žena stražnika Josipa Cuntarella rodila četvorčje, ki so bili krščeni na ime Vittorio Emanuele, Benito, Umberto in Bruno. Srečna mati in novorojenčki so vsi zdravi. Vodstvo stranke se je takoj pozanimalo za rešitev slučaj, in je kot prvo pomembno nakazalo 3000 lit. dočim bo dekliški fašjo pokrbel vse, da bodo imeli četvorčji, ki so si na las podobni, vse, kar potrebujejo.

— Diriganje srbske industrije premoga. Srbsko gospodarsko ministrstvo je izdalo odlok, v smislu katerega smejo pozamezna podjetja po 10. septembru izvrševati naročila samo na podlagi uradne dovolitve. Istočasno morajo vsi trgovci s premogom in tista podjetja, ki rabijo premog v velikih količinah, vložiti na ministrstvo prošnje za dobavo premoga. Te ukrepe so morali podvzeti, da pravično razdelijo omejene zaloge premoga.

— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«. Ljubljana, Domobranska cesta 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopolnilo in popoldne. Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pisмено. (Telefon 43-82).

— Pomanjkanje tujih zdravil v Beogradu. Kakor poroča »Donauzeitung«, obvešča centrala kemičnih izdelkov v Beogradu, da je dobava zdravil iz tujine naletela na težkoto. Zaradi tega poziva centrala vse, da s tujimi zdravili čim bolj štedljivo postopajo in po možnosti uporabljajo domače pripravke in zdravila.

— Berlinski filharmoni v Zagrebu. V drugi polovici septembra bodo gostovali v Zagrebu berlinski filharmoni. Izvedli bodo tri koncerte, katerih dva bo dirigiral prof. Knappertsbusch, enega pa znani Lovro Matačić. Koncerti bodo v zagrebški operi.

— Oddelke motorizirane ustaške milice. Napovedujejo, da bo v bližnjih dneh ustanovljen v okviru ustaške vojaške organizacije poseben motoriziran oddelke. V Zagrebu je bila v ta namen odprta posebna šola za tiste ustaše, ki se žele posvetiti motorizirani službi.

— Hrvatski vojni ujetniki se vračajo. Po poročilu hrvatskega zunanjega ministrstva je bilo okoli 35.000 hrvatskih vojakov v nemškem ujetništvu. Od teh je bilo do sedaj izpuščenih 7000 vojakov, ki so se že vrnili v svojo domovino. Ministrstvo pristavlja, da bodo tudi vsi ostali v kratkem vrnjeni v svoje domače kraje.

— Pri naši petkovski razpravi »Velika važnost gob za zimsko prehrano« je pomotoma izostala šifra našega gobarskega veščaka A. B.

— Poraba koščic za izdelovanje olja. Zelo važno je, da letos ne zametujemo tudi sadnih koščic, ki so primerne za predelavo za jedilno in industrijsko olje. Italijanska industrija izdeluje že več let olje iz raznih koščic in sadnih semen. Po podatkih agencije Agit so posebno uporabljive za izdelovanje olja koščice črešenj, marelic, breskev itd., ker vsebujejo 40 do 50% olja. Z zbiranjem teh koščic bodo lahko pridobili 12.000 stotov industrijskega olja. Prav tako je uporabljivo za izdelovanje olja seme oranž. Vsebuje 37% olja, ki je uporabljivo za izdelovanje mila.

Iz Ljubljane

— Pogreb nepozabnega dr. Leona Blinca, trgovca v Ljubljani, bo v nedeljo 17. t. m. ob 4. popoldne v Žal, iz kapele sv. Nikolaja k Sv. Križu.

— Iz Seznanič davnih osnov za peke, izdelovalce testenin, književnike, zasebne učitelje, glasbenike, godce, babice, akademske slikarje in kiparje, potujoče agente, trgovske potnike, senzale, mešetarje, so poleg že prej objavljenih razgrnjeni na mestnem poglavarstvu ter naj si jih interesi ogledajo v vratarstvu sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata do 17. t. m.

— Iz Židovsko ulico so pokrili. Vzodli Ljubljance, zlasti na desnem bregu, se trdovratno tiščijo številne starodavne hiše. Nekateri med njimi imajo pročelja proti reki samo za dve okni. Vse so pa z malimi izjemami potrebne temeljitega odčistišča. Podobno je na levem bregu, vendar je tu že boljše. Sejal se je tu tudi lastnik hiše Hribarjevo nabrežje 3 lotih hvaljevredne temeljite obnove, ki bo v ta tematični in nesodobni del mesta prinesla novo svetlobo in lepota zunanjega izgleda. Delavci Stavbne družbe so obili hiš v vseh treh strani z visokim odrom in do gola skoro okrušili stari omet. Ker je v židovski ulici živahen promet, je bilo treba pasante popolnoma zaščititi pred raznimi nevarnostmi. Z odra ob hiši, ki jo obnavljajo, so na sosednjo hišo naslonili leseno steno in napravili ulico v tem delu pravo stredo. Za silo bi bila koristna tudi v deževnem vremenu.

— Iz Neupravičene živilske nakaznice. Ljubljanski mestni preskrbovalni urad je ugotovil, da nekateri družinski glavarji ne vrnejo živilskih nakaznic onih svojih družinskih članov ali podnajemnikov, ki so iz kakršnega koli razloga odšli iz družine ali jih pa sploh ni več v družini, n. pr. da so umrli, se preselili, odšli v bolnišnico, v jetnišnico, da so v ujetništvu, na počitnicah ali dopustu, na svojem službenem mestu

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16, 18 in 20. uri

KINO SLOGA TELEFON 27-98
Camilla Mora, Aleksander Svob in Paul Camilleri
Zadnji model
Ljubljanska zgodba mlade lepote, polna samoodrekanja, trpečnosti in materinosti.

KINO UNION TELEFON 22-21
Senzacionalen film napete vsebine
Kapitan Furia
Victor Mc Laglen, Brian Aherne, Film o heroju, neutrušnem borcu za pravico in svobodo. Film poln zabave, komičnih prizorov in krasnih posnetkov.

KINO MATICA TELEFON 22-41
Najnoviji Gligijev vefilmski
Mati
Emma Gramatica, Beniamino Gigli, To je film pretresljive vsebine in krasnega petja. Nudil vam bo nepozaben glasbeni užitek!

KINO MOSTE
Uta je ustvarila grandiozno aviatičarsko veščedo v stilu »Poslednja zapoved«.
JUNASKA KRI
Paul Hartman in Jutta Fraybe
SIMFONJA HOLLYWOODA
James Cagney: Hollywood poje, Hollywood pleše, Hollywood igra.
Od 4. do 8. septembra ob delavnih ob 19 v nedeljo in v ponedeljek: 14, 16.30 in 19 slovenski napisji

Občni zbor

Novinarskega društva

Ljubljana, 6. septembra
Snoči je bil v Novinarskem domu redni letni občni zbor Novinarskega društva v Ljubljani za preteklo poslovno leto. Zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. Predsednik Virant je v svojem poročilu na kratko orisal razvoj novinarske stanovske or-

Sejte čim več špinače!

špinača vsebuje mnogo vsakovrstnih vitaminov — Kako pravilno pripravimo zemljo za setev

Čim bolj je kaka vrsta sočivja sposobna dopolniti ali celo popolnoma nadomestiti določeno hrano, toliko bolj je dragocena posebno v vojnem času. Špinača z nekaterimi dodatki maščobe in po možnosti z jajcem, je zelo hranljiva in predvsem zelo zdrava jed. Med sočivjem ne nudi nobena zelenjava telesu toliko različnih vitaminov, kakor prav špinača, posebno, če dodamo kuhani nekaj surovih dozorelih listov.

Na vsak način sejte še sedaj in v bližnjih tednih čim več špinače! Tu pa tam sedaj postala prosta ta ali druga gredica, ki jo primerna v ta namen. Špinačo lahko sejemo od začetka avgusta do konca septembra. Če ponovno se je izkazalo, da je kasnejše sejanje špinače, posebno, če jo jesi nismo nabirali, boljše prestala zimo kakor spomladanske setve. V avgustu sejanja špinača nam pa že na jesen obilno rodi.

Ker je špinača druga letna kultura in pride v zemljo, v kateri je pred njo dozorelo že drugo sočivje, zemlja nima več polne polne moči. V zemlji je sicer obilo bakterij prejšnje kulture, vendar pa primanjkuje več ali manj hranljivih snovi. Sicer je lepo rečeno, da so vrste sočivja, ki kot druga, oziroma tretja setev izrabijo ostanke hranljivih snovi prejšnje kulture, vendar pa praksa kaže drugače. Kdor se je zanesel na take trditve, se mu je že večkrat slabo obneslo. Slabotna kultura s

polovičnim donosom nam nič ne koristi. Če hočemo, da nam bo torej špinača polno rodila, je treba, da je zemlja dobro pognojena.

Izrečno dobro izkoristi špinača gnojnico. Nihakor pa ne smemo gnojnice uporabljati štirinajst dni, oziroma tri tedne, preden špinačo nabiramo, kajti v tem primeru bo občutno zmanjšani slastni okus špinače. Gnojenje z gnojnico dopolnimo po možnosti z dodatkom 30 gramov 40% kalija in 30 gramov superfosfata na 1 m² zemlje. Gnojimo torej z gnojnico pred setvijo in potem, ko smo špinačo prvič obrali.

Spinec sejemo v vrste v razdalji 20 cm. Ko smo uredili in pognojili gredo, posejemo približno 5 gramov semen na 1 m². Glede semen si zapomnite, da ima dobro kaljivo seme svetlečo se zunanost, med tem ko je barva starega semena motna. Ko smo posejali, pokrijemo setev z rahlo plastjo zemlje.

Kdor želi spomladi zgodaj nabirati špinačo, je ne sme rezati v pozno jesen. Napolno razvito jo pustimo prezimeti. Pomladi pospešimo rast in dozorev špinače tako, da postavimo pred gredo v smeri sonca okra. Frigorifikacije, da si v ta namen mogoče napravimo premakljive lesene, s steklom krite omarice.

Najvažnejše delo, ki ga terja špinača, je okopavanje med vrstami in odstranjevanje plevela v vrstah. Pri daljši časa trajajoči suši dobro zalivamo. Pravočasno

gnojenje, okopavanje in zalivanje pospešuje razvoj listov in s tem tudi količino pridelka ter njega nežnost.

Kmetijski pouk v naših šolah

Le malo časa še in zopet se bodo odprla vrata naših učilnic in mestne ulice bo napolnila učeča se mladina. Ob tej priliki stopa vnovič v ospredje vprašanje, kam s šolano mladino. To vprašanje je za starše, ki žele svojim otrokom ustvariti sigurno bodočnost važno vprašanje, ki je tolikanj težje rešljivo, dokler se smatra »boljšee« in »lažje« življenje le zaposlitev v državni ali drugi javni službi s stalno mesečno plačo in je utrujeno napačno mnenje, da je rečno delo manj častno. Pri tem pa je rešnica, da dober in spreten obrtnik in več trgovec mnogo bolj uspevata in so njuni dohodki večji nego uradnika.

S tem, da se mladina posveti obrtnemu ali trgovskemu poklicu pa še ni rečeno, da bi taka mladina ne potrebovala višje izobrazbe. Današnji časi zahtevajo povsod izobraženih ljudi in čim popolnejša je izobrazba tem višje je mogoče razviti obrt, trgovino, industrijo itd. Povsem napačno je torej zastarelo mnenje, da obrtni in temu enaki poklici ne potrebujejo šolanih ljudi. Zato je povsem pravilno, zdravo in tudi potrebno, da starši žele dati svojim otrokom čim popolnejšo izobrazbo.

Med sedanjimi študirajočo mladino je mnogo kmečkih staršev. Toda le malo je kmečkih sinov, ki bi jih starši študiralci s namenom, da bi si njih sinovi pridobili kmetijsko strokovno znanje ter ga posvetili napredku kmečkega stanu. Kmečki stan je lep stan in se lepote, koristnosti in potrebe lastnega stanu naš kmet še vse premalo zaveda, zato tolikanj tarnanja in tožba, češ da je kmečki stan manj vreden in zančevan. Naš kmečki človek ne vidi važnosti in potrebe svojega stanu in ne ve ceniti samostojnosti in neodvisnosti, katere nima nobeden drugi stan v taki meri kakor kmečki. Res je, da je kmečki stan težaven stan, da zahteva mnogo težkega dela in trpljenja, da si kmet ne more in ne sme odrediti 8 ali 10 urnega delavnika, temveč mora često začeti z delom ko postije jutranja zarja, ki ga že večkrat najde na polju, do kasnega večera, ko je sonce že davno zašlo za gore, toda trud in delo, skrb in muko mu lepa in bogata žetev obilo poplača. Čeprav bi si kmet oskrbel potrebno strokovno izobrazbo, bi mu ta olajšala delo in korist, ki bi jo imel od polja in živinoreje, bi bila lahko izdatno večja.

Tako je potrebno, da se sedaj, ko se bliža pričetek novega šolskega leta in se zopet načneja vprašanje, kam s šolano mladino, spomnimo poleg drugih stanov tudi kmečkega stanu.

Kakor vsak stan zahteva temeljite strokovne izobrazbe, tako je tudi za kmeta potrebna kmečko-strokovna izobrazba. Tu di za obdelovanje zemlje je potrebna dobra in temeljita izobrazba. Za kmeta tudi ne zadošča, da une preobračati zemljo, jo obdelovati in sejati, temveč mora poznati lastnosti zemlje, sestavine zemlje, rast rastlin in njim potrebno hrano itd. Vse to mu mora dati le šola, prav tako tudi nujno potrebno splošno gospodarsko izobrazbo.

Naše dosedanje šolstvo se premalo ozira na kmečke potrebe. Kmetijskih šol je pri nas premalo. Naše meščanske šole imajo sicer namen učencem dati temeljitejšo izobrazbo, ki je potrebna za splošno življenje, a se tudi premalo ozira na posebne kmečke potrebe in koristi. Kmetijski pouk v meščanskih šolah bi mnogo pripomogel k napredku našega kmetijstva, usposobil pa bi tudi za obisk višjih kmetijskih šol, ki jih je žal pri nas še vse premalo. Z otvoritvijo teh šol bi se razbremenile druge srednje šole (gimnazije), odprli bi se slovenski mladini, ki je po ogromni množini kmečka, študij te potrebne stroke, ki bi tudi pripomogel k izboljšanju in napredku našega kmetijstva. Izglnili bi tudi predsodek, da je kmečki stan manj vreden in slovenski kmet bi dobil tisto veljavo, ki mu tudi gre po važnosti kmetijstva. — D. G.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15							16				17		18
19					20						21		
22			23				24				25		26
27					28	29						30	
31					32		33		34				35
			36				37		38	39			40
41	42	43				44			45	46			47
48					49	50			51			52	
53				54	55		56					57	
58		59		60		61						62	
	63					64					65	66	
67							68			69			

Pomen besed:

Vodoravno: 1. dvigalo za robo, 8. človek, ki sika, 15. duhovniška šola, 16. nezdrav, 17. nasprotje svetlobe, 19. pokrajina v sev. Grčiji, 20. nepričakovano, 21. grški bog ljubezni, 22. čemer, nevoljen, 24. industrijski delavec, 26. predlog, 27. italijansko moško ime, 28. slavnostra razsvetljava, 31. nataliti, »nacediti, 33. rimska številka 99, 34. prijati, zagrabiti, 36. poldnevnik, 39. mračen, brez svetlobe, 41. bazar, 42. igra, 44. posejati, 45. svojilni pridevnik iz ženskega krstnega imena, 47. kazalni zaimke, 48. pristanice v Arabiji, 49. katero; razstavni prostori, 51. slog, 52. časovna enota, 53. v to smer, tukaj, 55. prevalec glavnega mesta Nizozemske Vzhodne Indije, 57. osebni zaimke, 58. nekdanje ime za današnjo kavkaško pokrajino Georgijo, 61. glavno mesto Armenije, 62. olje (angl.), 63. osnovne edine, 64. pčina, 65. pozne, 67. čistilec, 68. italij. spolnik, 69. rasni mešanec.

Navpično: 1. izločiti, 2. estetična vrednota, 3. arabeska upravná pokrajina, 4. izdajalen, 5. sredi bana, 6. krogla (srhr.), 7. stanjšati, 8. grehota (po sv. pismu), 9. vrsta zemlje, 10. dimnik, 11. južno sadje, 12. lahko izhlapevajoč, breztesen, 13. gora na pragu Srbije, 14. kovbojska vrh, 16. glavno

mesto republike Azerbejdžan, 18. okus časa, 23. ponovno, 25. svetilke, 29. žensko krstno ime, 30. njim, 32. prednje-azijska država, 35. oznanjevalec, glasnik, 37. premoženje, 38. dobra kurilna sredstva, 40. vrsta blaga (množ.), 42. prijeten, nenaporen, 43. iz ledu, hladnomrzla, 46. žensko krstno ime, 50. kolektivna označba za dva, 51. dragoceno blago, 54. ljudska označba za šale, 56. jezero v Ruski Centralni Aziji, 59. važno hrano, 60. dialektna vprašalnica, 62. konica, 64. dve petini meseca, 66. igralna karta.

Rešitev prejšnje križanke

Vodoravno: 1. solalec, 10. Politika, 11. Kanada, 12. sr, 13. ot, 14. bo, 15. da, 16. likoven, 19. oj, 20. remiza, 22. nakana, 24. sr, 25. utoniti, 27. zabavati, 29. ali, 30. itak, 31. ceidn, 33. lak, 35. Ig, 36. dimiti, 38. Jona, 40. njih, 41. ara, 42. bo, 43. ime, 45. gnoj, 47. ujeta, 49. ido, 50. manira, 51. ač.

Navpično: 2. Opatija, 3. Don, 4. elaborata, 5. Lidove Novini, 6. ata, 7. vi, 8. eksa, 9. car, 11. kolonizacija, 15. dni, 18. Bari, 21. zatikati, 23. kubik, 26. Italijani, 28. alegorija, 32. Ida, 34. kihaljoč, 37. mnog, 39. namen, 44. Edil, 46. oda, 47. mu, 48. ar.

Radio Ljubljana

Sobota, 6. septembra
12.30: poročila v slovenščini, 12.45: orkestralna operetna glasba, 13: napoved časa, poročila, 13.15: poročila Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: himne in pesmi vojujoče se Italije, orkester dirigira M. Arlandi, 13.15: slovenska glasba, 14: poročila, 14.15: radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Sijanica, operetna glasba s sodelovanjem sopranistke Dragice Sokove in tenorja Janca Lipuščka, 14.45: poročila v slovenščini, 15: nove plošče Cetra — priljubljene pesmi na ploščah Cetra, 19.30: poročila v slovenščini, 19.45: operetna glasba, 22: napoved časa, poročila, 20.20: komentarji k drevnim dogodkom v slovenščini, 20.30: operna sezona EIARA: Strauss: Saloma, v odmorih Armani: pogovori in vesti v slovenščini, 22: orkester pod vodstvom Angelina, 22.45: poročila v slovenščini.

Nedelja, 7. septembra 1941-XIX
Ob 8: napoved časa, poročila v slovenščini, 8.15: poročila v italijanščini, 8.30: koncert orglarja Luigia Renzia, 11: prenos maše iz bazilike v Firencah, 12: čitanje in razlaganje evangelija v italijanščini (P. E. Zappaterreni), 12.15: čitanje in razlaganje evangelija v slovenščini (P. K. Sekovanič), 12.30: poročila v slovenščini, 12.45: komorna glasba, 13: napoved časa, poročila v slovenščini, 13.15: Komundke glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: vojaška godba, 14: poročila v italijanščini, 14.15: radijski orkester pod vodstvom g. Sijanica igra pestro glasbo, 14.45: poročila v slovenščini, 17.15: dr. Lofje Puš predava za kmetovalce v slovenščini, 17.35: koncert violinista Karla Rupla, pri klavirju L. M. Škerjanc, 19.30: poročila v slovenščini, 19.45: operna glasba, 20.00: napoved časa, poročila v italijanščini, 20.20: Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini, 20.30: koncert sopranistke Ksenije Vidaličeve in tenorista Ivana Francja, 21: Radijski orkester in komorni zbor, izvajata pod vodstvom g. Sijanica slovensko glasbo, 21.45: pogovor v slovenščini, 22.00: simfonični koncert, ki ga dirigira Rito Selvaggi, 22.45: poročila v slovenščini.

Inseriraj v »Slov. Naroda«

Živali imajo sposobnosti, ki jih ljudje ne zmorejo

Psi ločijo naravne parfume od umetnih — Jastreb opazi miško na daljavo 8 km — Skrivnost ptic selivk

Živali niso samo primitivnejše od človeka, temveč v mnogih pogledih tudi popolnoma drugačne. Mnoge ne zaznavajo svoje okolice tako kakor ljudje in svoje čute imajo različno razvite. Pogosto posedujejo lastnosti, neznane čutila, ki jih ljudje sploh nimamo.

Naši daljnogledni niso nič

Vsak ve, da imajo psi izredno oster voh. To gre tako daleč, da morejo ločiti umetne parfume od naravnih. Za nas n. pr. ni važno, ali je vijolični parfum izdelan iz izvlečka iz vijolice, ali je prijetna vonjava kemično pripravljena. Psi pa dobro loči razliko. Psi tudi odlično slušajo. Mi razumemo zašepetane besede še v razdalji 6 m. Psi jo sliši štirikrat tako daleč.

Odlična je sposobnost vida pri pticah roparicah. Jastrebi vidijo boljše kakor orli. Jastreb opazi miš še iz 4000 m višine na daljavo 8 km. Skalnati orel jo opazi še, če leti 2000 m visoko in je oddaljena do 5 km. Sokol selec opazi gibajočo se perje na daljavo 1600 m, ostali sokoli reagirajo še na 1077 m oddaljene golobe, ki se pasejo, iščejo zrnje po polju. V obeh primerih človek tudi z daljnogledom ne bo nič opravil. Psi pa imajo nasprotno slabo razvit vid. Človeka, ki teče, sicer vidijo še na razdaljo 810 m, toda lovski pes spozna svojega gospodarja šele, ko se mu približa na 10 metrov.

„Vohajo“ drug drugega

Presenetljive stvari se pripovedujejo o vohu nekaterih živali. Sloni se vohajo na razdaljo 6 km. Fantastične naravnost so sposobnosti žuželk. Njih čutila voha so tipalnice. Na njih so tako imenovane celice voha. Čebela jih ima na vsaki tipalnici okoli 30.000. Metulji zavohajo pravkar iz zapredka izvirno samico več kilometrov daleč. Sloviti francoski raziskovalec življenja žuželk Fabre trdi, da najde med metulji miška živalca svojo družico tudi na 100 km daleč. To je nedvomno pretrano, kljub temu pa je res, da privabi ženski metulj, četudi se je izvil iz zapredka v skatli, ki mu jo shranili v sobi, množico moških metuljev iz velike daljave. V nekem primeru se je znašlo pri mladem ženskem metulju v času 6 ur 127 moških metuljev vrste, ki je bila v poskusnem kraju redka. Metulji imajo posebno čutila vonja, luske in šopke las, in mnogi širijo vonj, ki ga moremo tudi mi zavohati, n. pr. citrončki. Toda take sposobnosti voha kljub temu ni mogoče zadostno razjasniti. Na take daljave bi moral še najhlahejši vetrček odnesti vse vonjave snovi.

Trdilo se je že, da niso nosilci takih vonjev snove narave, temveč, da imamo opravka s posebno vrsto elektromagnetičnih valov. Toda to je samo trditve, ki je ni mogoče z ničemer dokazati. V takih primerih moramo pač smatrati, da ne gre za resnično vohanje, temveč za zaznavno sposobnost, ki nam ni poznana in ki omogoča živalim, da zaslijo svoj plen ali spolnega tovariša na velike daljave.

Ali mravlje gledajo?

Od nižjih živali vemo, da zaznavajo več kakor ljudje. Kratkovalne ultravijoličaste žarke sončne svetlobe ne vidimo. V prostoru, ki je razsvetljen samo z ultravijoličastimi žarki, je za nas trda tema. Mravlje in druge žuželke pa vidno reagirajo na ultravijoličaste žarke. S tem ni rečeno, da jih v resnici vidijo. Verjetno učinkujejo žarki nanje samo kemično, kakor so pokazali poskusi, vsekakor pa na njihove oči.

So enostajne živali, ki v tekočini, skozi katere teče električni tok, ločijo pozitivni in negativni pol. Tudi v tem primeru gre verjetno za kemične vplive, na katere reagirajo. Neka energija more pač na različne načine učinkovati na živa bitja. Če n. pr. zračni streslaj udari na naš bobnič, slišimo neki zvok. S tem še ni rečeno, da živali, če reagirajo na tone, te tudi vedno slišijo. Živijo s kociami porasle gosnice, ki svoj prednji del telesa sunkovito dvignejo, če udarimo po klavirski tipki. Če pa ovlažimo njih kocike, tega ne napravijo. Čutijo torej zračni streslaj, ki zadene njihove trde kocike, med tem ko zmehčane, mokre kocike ne reagirajo na streslaj.

Ugotovili so, da slišijo psi tudi visoke, za človeško uho ne več zaznavne tone. Obstojajo celo piščalke, ki proizvajajo take »ultraglasove«, če pihamo vanje. Gospodar zaživlja svojemu psu, ta pride — toda nihče ni slišal nobenega glasu. Verjetno ga tudi pes ne »sliši«. Le »zaskeli« ga v ušesih.

Kratkovalne radijske postaje ovira poštnim golobom

V takih in podobnih primerih gre za živalske sposobnosti, ki jih ljudje ne poznamo in ne zmoremo. Sicer je med njimi in našimi sposobnostmi večkrat mogoče postaviti vzporeditve, nikakor pa ni mogoče vzporediti z nobeno našo sposobnostjo presenetljivi orientacijski čuti, ki ga izpričujejo številne živali. Še danes ne vemo, kako ptice selilke najdejo svojo pot. Grejo na več sto in več tisoč kilometrov dolgo pot in pri tem napravijo čudovite ovinke. Vedno pa pridejo na svoj cilj. Lastovice preletijo Sredozemsko morje samo na dveh krajih: med gibraltarsko ožino in zapadno od Sicilije. Kako vedo, da jim je le tukaj mogoče, preleteti čez morje? Orientacijski čuti živali se zlasti očituje v njihovi sposobnosti vrnitve v svoja domača gnezda. Poštni golobi najdejo svojo pot do 1000 km daleč. Vzletijo najprej navpično v zračne višave in se potem takoj usmerijo. Zanimivo pa je, da potrebujejo zato 15 do 20 minut, če je v bližini kratkovalna radijska postaja. Pri tem se v začetku ne znajdejo. Če si žival v zoološkem vrtu pod železnimi palicami svoje kletke koplje luknjo, skozi katero bi pobegnila v svobodo, jo koplje skoro vedno v smeri svoje domovine, pa naj izhaja iz Afrike, Avstralije ali koderkoli. Sluti, kam prav za prav spada.

300 km dnevno

Žival ve, kje je doma. Prepeljali so lastovice iz Berlina v Madrid in Atene in jih izpustili. Kmalu so bile spet v Berlinu. Razdaljo 1850, oziroma 1800 kilometrov so vse preletele v 6 do 9 dnevih, torej z 200 do 300 kilometri hitrostjo na dan. Pred leti so prepeljali v Berlin 350 skorcev iz vseh krajev Nemčije. Po preteku enega tedna so bili vsi spet v svojih krajih.

Organizator mednarodne pošte

Nemška državna pošta je kupila rojstvo hišo Henrika von Stephana v Stolpu. Hišo bo preuredila tako, da bo kazala povsem prvotno lice in bo služila muzeju. V nji bodo zbrali mnoge spominske predmete v počastitev preprostega pomorjanskega rodomskega sinu, ki je bil organizator moderne poštne službe.

Stephan se je rodil leta 1831. in stopil je v poštno službo že kot 17leten mladenič. V službi je naglo napredoval in se povzpela na najvišje uradniške položaje. Za nemško poštno upravo je sklenil številne mednarodne pogodbe z drugimi evropskimi državami. Nemško poštno službo je v marsičem poenostavil in izboljšal ter uvedel mnoge praktične novosti. Njegova zasluga je tudi uvedba poštne dopisnice.

Med vojno v letih 1870 in 1871 je Stephan organiziral pošto na bojišču. To je bila prva uvedba vojne pošte. Obnesla se je tako, da je bil po končani vojni imenovan za generalnega direktorja nemških pošt. Na tem položaju je izboljšal ter organiziral poštno službo v vsej Nemčiji. Stal je tudi nove poštne predpise, ki so mnogi še zdaj v veljavi. Število poštne pošte je povečalo od 4250 na 20.000. Njegova zasluga je tudi, da je združil poštno in brzojavno službo. Zelo je razširil nemško brzojavno omrežje in organiziral je poštno službo na parnikih, ki so vozili preko oceanov. Umrl je leta 1897.

Kratki valovi lahko umarajo

V Ontariu, državi Kanada, sta dva dečka v starosti 13 in 14 let eksperimentirala s kratkovalno oddajno postajo, po navodilih, ki jima jih je dal njun učitelj fizike. Dolgo časa nista imela nobenega uspeha. Pred tedni so pa oba našli nezvestna v sobi, ki sta jo spreminila v laboratorij. Kolikor je bilo mogoče dosegli ugotoviti, sta postala žrtvi kratkih valov, ki uničujejo življenje in na katere sta povsem slučajno naletela.

Nova tekstilna vlakna v Franciji

V Franciji nameravajo v nadomestilo za bombaž in juto v večji meri gojiti lakotnik (bodičevje), ki raste v Provenci in po gričih v Bretagni in ki je zelo prikladen v ta namen. Računa se s posevkom 50.000 ha zemlje v tej oblasti. V departementu

ITALIJANSCINA IN NEMSCINA
po solidni metodi. Tudi za začetnike. Beethovnova ulica 9/L. 1476

PREVOZNISTVO
Prevoz vsakovrstnega blaga, kuriva, selitve vam izvrši točno, solidno in zanesljivo po solidnih cenah.
Prevoznistvo BELČIC, Ljubljana, Vidovdanška cesta št. 4 (telefon št. 28-83) 1474

Otomane

umamo zopet v veliki izbiri na zalogi po zelo konkurenčni ceni
Tapetnistvo
E. Zakrajšek,

POHISTVO
po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Politiram opreme in izvršujem vsa popravila najceneje. — Jožip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1053

ELEKTRIČNI KUHALNIK
na dve plošči z regulacijo kupim. Ponudbe na oglasni oddelek Slovenskega Naroda pod »Kupec« 1467

OTROŠKI VOZIČKI

NA NOVO DOSPELI
DOBE SE V VELIKI IZBIRI IN PO NAJNIZJIH CENAH PRI TVRDKI



MIKLOŠEVA CESTA ŠTEV. 30

KLIŠEJE
ENO-
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

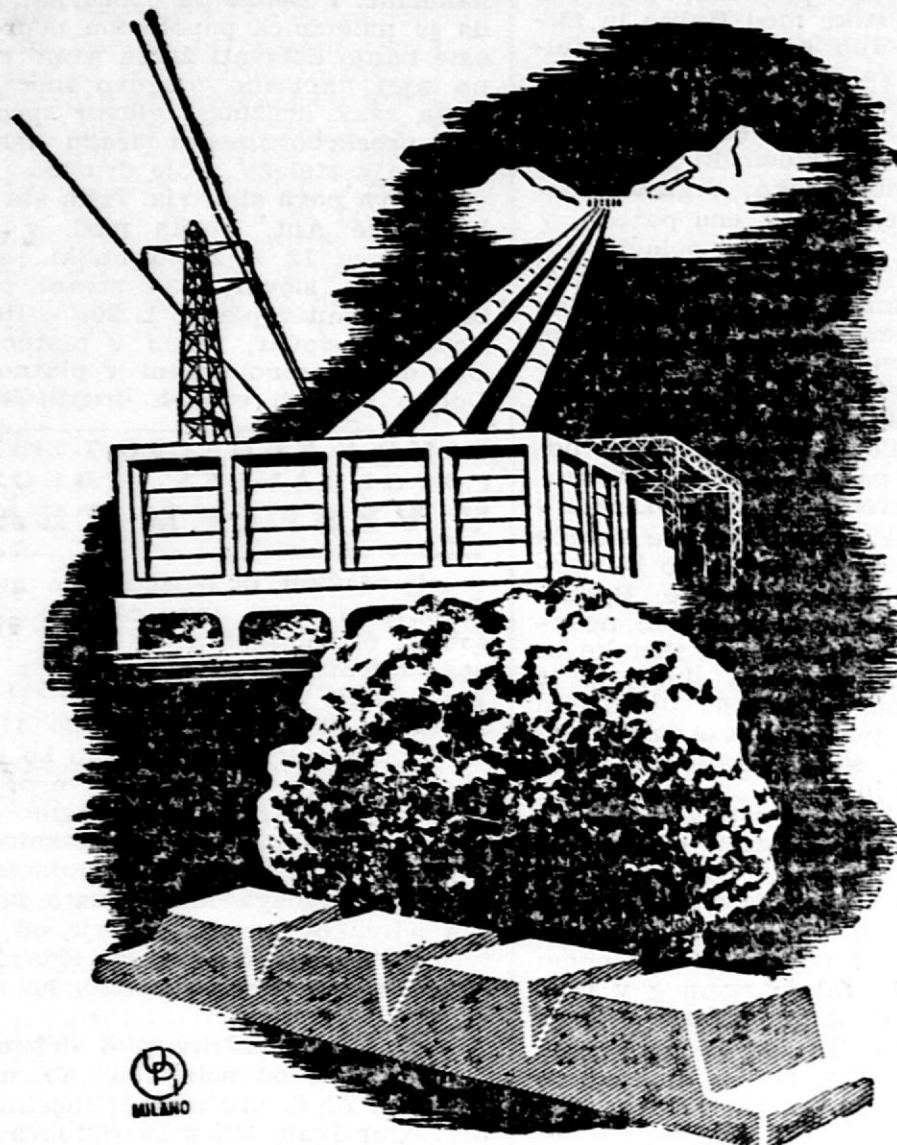
12%
EKSPORTNI LEŽAK
BUDJEJOVIŠKO PIVO
Toči se v
AVTOMATIČNEM BIFEJU
DAJ-DAM

LIQUORE LIKER
STREGA
TONICO
DIGESTIVO
KREPIČEN IN
VAM URAVNA PREBAVO

maso mline jasni predelovati lakotnik v tekstilna vlakna v večjem obsegu tovarna, ki jo zdaj prilagajajo temu namenu. Za začetek računajo s predelovanjem 5.000 ton lakotnika. Izmed drugih rastlinskih vlaken, ki naj bi se uveljavila kot nadomestilo za prekomorski uvoz tekstilnih vlaken, se imenuje rastlina alfa, ki raste zlasti v severoafriških kolonijah.

Ukinjeni švicarski konzulati

Bern, 6. sept. a. Včeraj je bilo objavljeno, da so bili s 1. septembrom ukinjeni švicarski konzulati v Bordeauxu, Nantesu, Le Havreu, Lileu, Anversu, Rotterdamu in Oslu. Njihove posle bodo do nadaljnjega opravljali švicarski konzulati v Parizu, Bruslju, Amsterdamu ter švicarsko poslanstvo v Berlinu.



Contro le egemonie metalliche

L'alluminio è metallo italianissimo dato dalla bauxite del nostro suolo e dal carbone bianco delle nostre montagne. Le grandi tappe segnate dalla produzione annuale — nell'era fascista — sono la più fulgida prova delle possibilità tecniche e delle vaste applicazioni di questo metallo tutto nostro.

Per ogni uso una lega adatta

Proti hegemoniji kovin

Aluminij je pristna italijanska kovina, ki jo daje bauksit naših tal in beli premog naših gora. Velike etape, ki jih — v dobi fašizma — zaznamuje letna proizvodnja, so najsijajnejši dokaz tehniških možnosti in obsežnih načinov uporabe te čisto naše kovine.

Za vsako potrebo primerna spojina

Alluminio-Aluminij

METALLO DEL DOMINIO-GOSPODUJOČA KOVINA

E' COMPLETAMENTE ITALIANO-JE POPOLNOMA ITALIJANSKA

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman.

— Oh, to ničesar ne dokazuje. Zdaj se punci vse. Sicer pa mislim, da imata prav, to je res srebro, toda malo vredno... Hm... — koliko pa hočeta za vse to? Če bo vajina ponudba sprejemljiva, vaju morda rešim te robe... toda samo zato, da vama storim uslugo. To mi lahko verjameta, kajti to so predmeti, ki se jih morda nikoli ne bom iznebil... Vse to je nemoderno, ljudje takih stvari ne kupujejo več. Sicer pa — govorita.

— Petsto frankov, — sem dejal, ne da bi trenil z očesom.

Trgovca je napravil obupno kretnjo in njegov smeh je spominjal na kurje kokodajsanje.

— Petsto frankov, petsto frankov!... ah, vi o kupcih nimate niti pojma. Zakaj pa ne kar tisoč frankov? No, gospoda, vidim, da smo si zelo daleč. Vzemita svoje stvari in ne govorimo več o njih.

Manzana, ki je bil izredno neroden, je hotel ponuditi mnogo nižjo ceno, pa sem mu pomežiknil, da je molčal. Jaz sem namreč dobro spoznam na take kupce in na barantanje s takimi trgovci. Iz izkušnje vem, da človek, ki kaj prodaja, ne sme nikoli cene takoj znižati, če noče priti v položaj, da mu bo ponudena smešno nizka cena. Delal sem se kakor

da bi hotel zopet zaviti svojo robo. Trgovca me je gledal in se smehljaj.

— No, gospoda, pomislita malo, — je dejal končno... kako pa hočeta, da bi vama plačal petsto frankov?

— Dobro, dobro, — sem odgovoril suhoparno. — Ne govorimo več o tem. Če nočete kupiti, ni bilo vredno odvijati bibelotov in prirežati razstave v vaši kramarji.

Debeluh je malo pomislil, potem je pa vzkliknil: — Hudo mi je res, da ne morem skleniti s vami kupčije. Vidim, da sta poštenjaka in prepričan sem, da mi prineseta prihodnjič kaj boljšega. Ker sta pa že tu, vama ponudim dvesto petdeset frankov, da ne porečeta, da vama ne grem na roko. Toliko bi morda dobil sam za te stvari, če bi jih sploh prodal. Reči nisem mogel nič drugega več.

— Zdaj pa — saj poznata zakon — je nadaljeval trgovca — vama moram izplačati denar v stanovanju... Ker pa vidim, da sta poštenjaka in ker vama hočem dokazati svoje zaupanje, vama izplačam denar kar tu, seveda pod pogojem, da se mi legitimira. Zadoštuje volilna legitimacija, potrdilo o plačani najemnine ali karkoli že...

— Evo, — je dejal Manzana in potegnil hladnokrvno iz žepa priporočeno pismo, ki je bil prejel zjutraj od najemnice svojega stanovanja.

Jaz sem pokazal star potni list, ki je bil nekoč last nekega nečaka angleškega ministrskega predsednika.

Trgovca se je zadovoljil z najinim legitimiranjem in izplačal nama je dvesto petdeset frankov v umazanih bankovcih, ki jih je Manzana urno spravil v žep.

To ravnanje se mi je zdelo dokaj nedelikatno, toda od takega neotesanca, kakršen je bil Manzana, sem lahko pričakoval vse.

Ko sva bila zopet sama, sem smatral vendar za potrebno omeniti mu, da bi bil lahko prepustil denar meni. To ga je razjezilo, postal je naenkrat ohol, prerokanje se je stopnjavalo tako, da me je zgrabil za ovratnik.

To ravnanje se mi je zdelo dokaj nedelikatno, toru vanjem sem mu spretno posegel v žep in mu vzel samokres.

Pozneje, ko se je že sramoval svoje prenašljivosti, se mi je opravičil. Njegovo opravičilo sem sprejel tem raje, ker mi je bil zdaj izročen na milost in nemilost.

Mislil sem si, da se bova kmalu pošteno nasmejala, ko bo hotel spraviti demant nazaj v svoj kovček.

IX.

Buren razgovor

Moja navada nikoli ni bila obupati nad srečo, tudi če je kazalo, da mi je za vedno obrnila hrbet. Čitatelj je to gotovo opazil in upam, da je vznemirjen sledil naglim preokretom mojega pripovedovanja ali bolje rečeno moje izpovedi.

Kot rečeno se je bil Manzana po svojem izpadu pomiril. Vrnil mi je celo tistih dvesto petdeset frankov, ki sva jih bila izkupila za robo, odnešeno iz njegovega stanovanja.

— Zdaj ste blagajnik najne družbe, — je dejal. — Vi pa glavni delničar, kaj ne? — sem priponil.

Zarežal se je in me potrepjal po rami. Menda je upal, da si bo s laskanjem pridobil mojo naklonjenost. Toda grobi način, s katerim so se pričeli najini stiki, me je zadrževal od vsake zaupljivosti.

Ko sva šla mimo vogala ulic d'Orchampt in Lepic, sem mu dejal:

— Spremite me do mojega stanovanja. Moram namreč stopiti po neke listine.

— Kaj stanujete tu? — je vprašal.

— Da, dva koraka od tod... V ulici d'Orchampt št. 37.

— Dobro, pa stopiva tja... A! ni nikogar pri vas?

— Mislim, da ni nikogar, razen če bi bil vlomilec v moji odsotnosti pregledal moje stanovanje. Hišnik je stal na pragu.

— Pozdravljeni, gospod Pipe! — je zaklical. — Torej ste se vrnili s potovanja?

— Da, kakor vidite. Odpotujem pa znova za nekaj dni. Če bo kaj pošte zame, jo, prosim, spravite.

Odšla sva po stopnicah gori. Hotel sem pustiti Manzana naprej, pa se je trdovratno branil.